
РЕПУБЛИЧКИ
ЗАВОД
ЗА
ЗАШТИТУ
СПОМЕНИКА
КУЛТУРЕ
БЕОГРАД

INSTITUT POUR
LA PROTECTION
DES MONUMENTS
HISTORIQUES DE
LA RÉPUBLIQUE
DE SERBIE
BELGRADE

COMMUNICATIONS

L-2018

Comité de rédaction

Viktorija Popovska-Korobar (Skopje)

Rosa D'amico (Bologna)

Marko Popović

Dragan Vojvodić

Mirjana Đekić

Igor Borozan

Gordana Simić

Marina Nešković

Nevena Debljović Ristić

Pour l'éditeur

Mirjana Andrić

Chef

Svetlana Pejić

Secrétaire

Ivana Prodanović-Ranković

САОПШТЕЊА

L-2018

Редакциони одбор

Викторија Поповска-Коробар (Скопје)
Роза Дамико (Болоња)
Марко Поповић
Драган Војводић
Мирјана Ђекић
Игор Борозан
Гордана Симић
Марина Нешковић
Невена Дебљовић Ристић

За издавача

Мирјана Андрић

Уредник

Светлана Пејић

Секретар

Ивана Продановић-Ранковић

*Штампање ове публикације омогућило је
Министарство културе Републике Србије*

*La présente revue a été imprimée grace aux fonds
du Ministère de la culture de la République de Serbie*

Садржај / Table des matières

Расправе и студије / Traités et études

<i>Даница И. Појовић, Марко Ђ. Појовић</i> <i>Danica I. Popović, Marko Đ. Popović</i>	Испоснице манастира Милешеве	9
	The Hermitages of the Monastery of Mileševa	32
<i>Бранислав Н. Тодић</i> <i>Branislav N. Todić</i>	Култ градачке ктиторке краљице и монахиње Јелене	33
	Cult of the Gradac Monastery's Endower, Queen and Nun Jelena	49
<i>Бранислав Ј. Цвејиковић</i> <i>Branislav J. Svetković</i>	Света Теодора у Арти: култно постројење и портрети владара	51
	St Theodora of Arta: Cult Installation and Portraits of Rulers	72
<i>Татијана А. Стјародубцев</i> <i>Tatjana A. Starodubcev</i>	Краљ Милутин и свети лекари. Ликовна сведочанства	75
	King Milutin and the Holy Physicians. Visual Testimonies	93
<i>Светлана М. Пејић</i> <i>Svetlana M. Pejić</i>	Јашуњска ктиторица Ксенија с краја XV века. Оглед о женском монаштву	95
	Ktetor Ksenija from Jašunja from the End of the 15 th Century. An Essay on Female Monasticism	110
<i>Викторија С. Појовска-Коробар</i> <i>Viktorija S. Popovska Korobar</i>	Белешка о стилским паралелама зидног сликарства у цркви Светог Јована Претече у Јашуњи (1524)	111
	Note on the Style Parallels of the Wall Paintings at the Church of Saint John the Forerunner in Jašunja (1524)	122
<i>Драган И. Војводић</i> <i>Dragan I. Vojvodić</i>	Иза магли историје Мајсторовине	123
	Behind the Mists of the History of Majstorovina	143
<i>Алекса А. Јеликић, Војин Р. Николић</i> <i>Aleksa A. Jelikić, Vojin R. Nikolić</i>	Технологија израде зидних слика у цркви Благовештења манастира Крушедола	145
	Technology Used for the Creation of the Wall Paintings in the Church of Annunciation of Krušedol Monastery	159
<i>Владимир М. Симић</i> <i>Vladimir M. Simić</i>	Погреб и постхумни портрет митрополита Павла Ненадовића: цртежи Теодора Крачуна и Захарије Орфелина	161
	Funeral and the Posthumous Portrait of Metropolitan Pavle Nenadović: Drawings by Teodor Kračun and Zaharije Orfelin	174
<i>Мирослава М. Костић</i> <i>Miroslava M. Kostić</i>	Олтарска преграда цркве Светог Николе у Сремској Каменици	175
	Sanctuary Screen in the Church of Saint Nicholas in Sremska Kamenica	194
<i>Игор Б. Борозан</i> <i>Igor B. Borozan</i>	Култ Рафаела и назаренско сликарство: <i>Богородица са Христом</i> Аксентија Мародића на ковиљском иконостасу	197
	The Cult of Raphael and the Nazarene painting: <i>The Mother of God with Christ</i> by Aksentije Marodić in the Iconostasis in Kovilj	212
<i>Јована Д. Миловановић</i> <i>Jovana D. Milovanović</i>	<i>Вршачки триптихон</i> Паје Јовановића на Миленијумској изложби 1896. године: репрезентација локалног идентитета и (не)присутна идеологија	213
	<i>Vršac Triptych</i> by Paja Jovanović at the Millennium Exhibition of 1896: Representation of the Local Identity and the (not) Present Ideology	230

Прилози / Contributions

<i>Maја M. Ђорђевић</i>	Седам деценија заштите античког наслеђа у Србији – Сирмијум, Ромулијана, Медијана и Јустинијана Прима . . .	233
<i>Maја M. Ђорђевић</i>	Seven Decades of the Protection of the Antiquity Heritage in Serbia – Sirmium, Romuliana, Mediana and Justiniana Prima . . .	252
<i>Miroslava D. Mirković</i>	<i>Vicesima libertatis</i> in a new inscription found in the Upper town Belgrade fortress	255
<i>Мирослава Д. Мирковић</i>	<i>Vicesima libertatis</i> у новом натпису откривеном у Горњем граду Београдске тврђаве	258
<i>Вујадин М. Иванишевић, Иван Р. Бугарски, Александар З. Стамковић</i>	Примена историјско-археолошког географског информационог система у истраживањима Царичиног града и околине	259
<i>Vijadin M. Ivanišević, Ivan R. Bugarski, Aleksandar Z. Stamenković</i>	Application of Historical-Archaeological Geographic Information System in the Research of Caričin Grad and its Environs	278
<i>Зорана З. Ђорђевић, Марија Ј. Драгишић, Драган М. Новковић</i>	Истраживања звука у градитељском наслеђу	281
<i>Zorana Z. Đorđević, Marija J. Dragišić, Dragan M. Novković</i>	Study of the Sound in Architectural Heritage	294
<i>Љубица В. Димитријевић</i>	Култна места као део културног идентитета источне Србије	295
<i>Ljubica V. Dimitrijević</i>	Places of Cult as a part of the Cultural identity of east Serbia	305
<i>Милан Н. Ранђеловић, Фајма Г. Оран</i>	Бали-бегов мезид и библиотека у Нишу. Од сакралног до секуларног	307
<i>Milan N. Randelović, Fatma G. Oran</i>	Bali-Bejev Masjid and Library in Niš. From the Sacral to the Secular	315
<i>Ивана С. Женарју Рајовић</i>	Зидно сликарство у цркви Светог Николе у Косовској Каменици	317
<i>Ivana S. Ženarju Rajović</i>	Wall Paintings in st Nicholas Church in Kosovska Kamenica	336
<i>Владимир А. Кривошејев</i>	Ваљевска касарна на Илици	337
<i>Vladimir A. Krivošejev</i>	Valjevo military barracks in Ilidža	351
<i>Ана М. Радованац Живанов</i>	Дом Радничке коморе у Београду – историја и архитектура	353
<i>Ana M. Radovanac Živanov</i>	Hallof the Chamber of labour in Belgrade – History and Architecture	366
<i>Ненад Л. Лајбенишпергер, Ивана Т. Ранковић Миладиновић</i>	Гробља, гробови и костурнице српских војника и цивила из Првог светског рата у Аустрији	367
<i>Nenad L. Lajbensperger, Ivana T. Ranković Miladinović</i>	WWI Cemeteries, Graves and Ossuaries of the Serbian Soldiers and Civilians in Austria	390

50

САОПШТЕЊЕ, мн. **САОПШТЕЊА** / именица, ср. род – термин са значењем изведеним преко синонима: обавештење, објава, изјава, исказ, информација, најава, знак, порука, проглас, обзнана, циркулар, распис, са асоцијацијама на: податак, извештај; има вредност вести и задатак да привуче пажњу (према електронским претраживачима).

Управо је то језгровито значење израза разлог што периодичне публикације мноштва разнородних институција носе назив Саопштења – у области рударства, металургије и прерађивачке индустрије, котлоградње и аеронаутике, као гласила Завода за хидротехнику сарајевског Грађевинског факултета, Фармаколошког института, Завода за јавну управу или Савезне трговинске коморе, али и београдског Архитектонског факултета и Института за архитектуру и урбанизам, на пример. Такође, на колажу *Надреалистички зид*, који је данас изложен у Музеју савремене уметности, Марко Ристић најављује: „Убрзо после појаве *Немогућег* (1930. године, прим. ур.) појавиће се *Саопштења – надреалистички билтен*.“

Када је Завод за заштиту и научно проучавање споменика културе Народне Републике Србије 1956. године покренуо часопис **САОПШТЕЊА**, уредништво и Милорад Панић Суреп, као одговорни уредник, у *Уводној најомени* истакли су да ће часопис излазити повремено, доносећи „изворне материјале, трудећи се да их верно пренесу и што јасније изложе, тако да се стручни човек тиме може поуздано користити а нестручан стећи представу о каквим се вредностима ради“. Са своје 222 странице већ је први број показао не само богатство и разноликости нашег споменичког наслеђа него и читав спектар провокативних питања која отварају истраживања и заштита баштине. Наредне године појавили су се II и III број часописа, свеска IV изашла је четири године касније (1961), а од 1981. до 2018. и свог јубиларног, педесетог броја, **САОПШТЕЊА** су годишњак, који је настојао да не изневери иницијално зацртане циљаве и који је стекао кредибилно место међу часописима сличног профила.

Ово уредничко саопштење треба само да подсети на пут који су прешла **САОПШТЕЊА** Републичког завода за заштиту споменика културе у времену у којем је обележено и 70 година постојања његовог издавача.

